

Posudek oponentky na disertační práci

Vypracoval: **doc. JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.**

Disertační práce: **Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda**

Autor: **JUDr. Ing. Martin Štika**

1. Úvodem

Disertační práce je odborným textem, který má charakter rozsáhlé vědecko – teoretické studie, která přináší nový pohled na zadaný problém nebo je fundovanou analýzou zkoumaného problému a variant jeho řešení. Účelem disertační práce je osvědčit, že doktorand je s to po absolvování DSP působit jako odborník v oboru právo, že si osvojil příslušné vědecko – teoretické znalosti, že je schopen je sám aplikovat a doplňovat (čl. XI odst. 1 vyhlášky děkana FPR č. 49 D/2019, o uskutečňování doktorského studijního programu). Na základě rozhodnutí příslušné komise pro obhajoby disertačních prací předkládám následující posudek na disertační práci JUDr. Ing. Martina Štiky na téma „Náklady exekuce de lege lata a de lege ferenda“.

2. Aktuálnost (novost) tématu

Doktorand se věnuje tématu, které je aktuální nejen v souvislosti s bezprecedentními změnami ve společnosti způsobenými těžce předvídatelnými fenomény jako jsou pandemie Covid, či válka na Ukrajině, které s sebou přináší negativní dopady na vývoj společnosti včetně rostoucí inflace a s tím spojené snižování životní úrovně, ale i v souvislosti s projednáváním věcného záměru novelizace exekučního tarifu. Systematické zpracování odměňování exekutora navíc představuje v podmínkách české odborné právnické literatury značnou přidanou hodnotu, neboť zkoumané problematice se dosud nikdo nevěnoval v podobě ucelené monografie. Více než dvacetileté období aplikace zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovitě věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif) již umožňuje činit určité obecnější závěry o vhodnosti a přiměřenosti právní úpravy. S autorem lze souhlasit, že fixace nákladů je řešení krátkodobé a nekoncepční, proto je nutné nalézt jiné, flexibilní řešení pro odměňování exekutora. S autorem lze proto rovněž souhlasit i potud, že nastala vhodná doba pro úvahy de lege ferenda týkající se odměňování exekutora. Nejen v této souvislosti stojí za úvahu rovněž zavedení pravidel místní příslušnosti, tzv. teritoriality exekutorů, která by jistě měla pozitivní vliv nejen na vymahatelnost práva v ČR, ale i na rovnoměrnost nápadu exekučních věcí a hrazení tzv. fixních nákladů exekutora.

3. Cíl práce

Dle autora je cílem předložené disertační práce „nalézt novou metodiku odměňování soudního exekutora pro zajištění nezbytných prostředků na chod exekutorského úřadu. Tato nová

metodika by měla v budoucnosti upravit současný systém tzv. fixní úrovně nákladů. Nová metodika by měla plynule reagovat na aktuální ekonomický vývoj mikro a makro ekonomických ukazatelů. Její aplikací by měla být vyloučena situace, kdy výše nákladů stanovených vyhláškou jsou v nepoměru s aktuální cenovou hladinou a ekonomickým růstem.“ Autor si jako druhotný cíl předsevzal, že bude aplikovat závěry do vyhláškového znění.

Z takto vymezeného cíle disertační práce je patrné, že má přinést nový pohled na metodiku odměňování soudního exekutora, a to za pomoci tzv. spotřebního koše exekutorského úřadu jako obdoby klasického spotřebního koše, který bude obsahovat typové nákladové položky soudního exekutora a dále při využití analýzy nákladovosti jednoho exekučního řízení. Základním konstrukčním prvkem by měla být inflační doložka, o kterou bude každoročně upravena stávající výše dosud nehrazených nákladů exekuce.

Autor v práci naformuloval následující hypotézy, k jejichž ověření má předložená disertační práce sloužit:

1. Soudnímu exekutorovi není zajištěna odpovídající výše odměny a nákladů exekuce pro nestranný a nezávislý výkon exekuční a další činnosti včetně zajištění přiměřené míry rentability a dlouhodobé udržitelnosti výkonu jeho činnosti.
2. Stávající úprava exekučního tarifu soudnímu exekutorovi neumožňuje pokrýt ekonomickou nákladovost na vedení jednoho exekučního řízení. Stávající úprava exekučního tarifu nereaguje dostatečným způsobem na každoroční růst ekonomických vstupů nutných k řádnému zabezpečení výkonu exekuční a další činnosti exekutorem.
3. Je ekonomicky opodstatněné, aby došlo ke změně exekučního tarifu a způsobu výpočtu odměny a nákladů exekuce (či jinému obdobnému řešení).

Domnívám se, že primární cíl je formulován dostatečně konkrétně a ambiciózně, a že se doktorandovi podařilo jej předloženou disertační prací naplnit, k čemuž bezpochyby přispělo i více než 10leté profesní působení autora v exekutorské praxi, nejprve v Exekutorském úřadu Plzeň-město u soudní exekutorky JUDr. Jitky Wolfové, od 9. 3. 2016 jako soudní exekutor Exekutorského úřadu Hradec Králové. Rovněž druhotný cíl autora byl naplněn, neboť autor v kapitole 7 práce předkládá legislativní návrh novely exekučního tarifu ve dvou variantách (varianta I. kapitola 7.2.1 a varianta II. kapitola 7.2.2) Kladně hodnotím i formulaci tří hypotéz na straně 6 práce.

4. Obsah a struktura práce

Pokud jde o strukturu práce, tato je zvolena vhodně. V teoretické části práce se doktorand věnuje obecným otázkám postavení soudního exekutora v systému justice a postavení soudního exekutora jako podnikatele. Následně autor mapuje legislativní vývoj nákladů exekuce od roku 2001. Poté analyzuje náklady exekuce de lege lata včetně amnestujících institutů jako je Milostivé léto I. a II. V další části práce provádí autor exkurz do výkonu exekuční činnosti na Slovensku a ve Francii. V praktické části práce autor rozebírá základní atributy studie nákladovosti exekutorského úřadu, na základě čehož následně vypracovává legislativní návrh novely exekučního tarifu. Tím však jeho úvahy de lege ferenda nekončí, neboť v poslední výkladové kapitole představuje úpravu exekučního práva de lege ferenda, v rámci které navrhuje zavedení krajské místní příslušnosti, změnu při výpočtu srážek ze

mzdy a zavedení evidence dohod a fakturací či centrálního úložiště exekučních titulů. Takto zvolenou osnovu lze považovat za logickou a vhodnou pro komplexní pojednání o zkoumané problematice. Kladně lze hodnotit také dílčí závěry zařazované na konec každé kapitoly, které činí práci přehlednější. Svým rozsahem předložená disertační práce spolehlivě splňuje kritéria na ní kladená.

5. Metodologický přístup

Použité výzkumné metody doktorand shrnul na str. 6 a 7 své práce. Lze ocenit zejména metodu kvantitativnímu výzkumu spočívající ve využití dlouhodobého pozorování právní praxe a rovněž metodu modelování, jejímž úkolem by mělo být zajištění vyšší míry srozumitelnosti v textu prezentovaných abstraktních konstrukcí. Na to navazuje empirický výzkum, kdy autor nejprve pojmenoval fenomén nedostatečného odměňování exekutora a snažil se vyšetřit jeho příčiny. Rovněž zformuloval hypotézy vysvětlení tohoto fenoménu a následně provádí testování hypotéz a sběr dat. V rámci evaluace interpretuje získaná data a formuluje teorii tzv. spotřebního koše exekutorského úřadu. V práci rovněž využívá metody komparace se slovenskou a francouzskou právní úpravou, kdy dospívá k závěru, že „obě země, Slovensko i Francie, pro budoucí legislativu exekučního práva na území České republiky velmi inspirativní.“

6. Přínos pro další rozvoj vědy

Přínos předložené disertační práce spočívá především ve zpracovaném legislativním návrhu novely exekučního tarifu de lege ferenda ve dvou variantách. Základy navrženého znění exekučního tarifu by mohly být využitelné v dalším legislativním procesu úpravy exekučního tarifu. Za hlavní přínos považují variantní návrhy odměňování, které budou pružně reagovat na ekonomickou situaci ve společnosti, ale také navyšování náročnosti administrace exekučního řízení. Tímto způsobem by měla být v budoucnosti posílena nezávislost exekutora.

Největší přidanou hodnotu doktorské disertační práce spatřuji v tom, že se neomezuje na analýzu a komparaci zdrojů dostupných ke zkoumané problematice, ale čerpá z osobní profesní zkušenosti a nebojí se si klást odvážné hypotézy související s nestranností a nezávislostí výkonu exekuční a další činnosti. Doktorandovi se podařilo vhodně zasadit poměrně úzce specializované téma do širšího kontextu úpravy odměňování osob, na něž stát delegoval svoji pravomoc při nuceném vymáhání exekučních titulů, ve které se výborně orientuje. Ve své práci doktorand prokázal schopnost kriticky pracovat s odbornou literaturou i s primárními prameny práva. Ve svých úvahách se neomezuje na zhodnocení stávající právní úpravy, ale aktivně polemizuje s některými názory Nejvyššího soudu obsaženými v jeho judikatuře. V této souvislosti lze především ocenit snahu autora analyzovat otázky sporné či neřešené ani současnou právní úpravou de lege lata, ani judikaturou. Přínosné je i zařazení kapitoly o úvahách de lege ferenda týkající se obecně exekučního práva (kapitola 8). Konečně lze konstatovat, že přínosné jsou i autorovy vlastní zkušenosti s danou problematikou vtělené do disertační práce.

7. Práce s prameny

Rozsah použité literatury je přiměřený. Předloženou disertační práci autor bezpochyby prokázal schopnost práce s domácí i zahraniční literaturou. Autor se orientuje v dotčené právní úpravě přiměřeným způsobem a ovládá i práci s ní.

V této souvislosti nelze opominout skutečnost, že autor při zpracování práce používal i interní materiály Komory soudních exekutorů, které mu byly poskytnuty a dále pak materiály na jejichž přípravě, připomínkování nebo finalizaci se podílel jako přidružený člen Právní a legislativní komise. Jedná se především o připomínky Komory k návrhu změny zákonů nebo vyhlášek.

8. Jazyková stránka práce

Z hlediska stylistického zpracování lze konstatovat, že předložená práce je psána kultivovaným jazykem a je velice čtivá. Doktorand rovněž věnoval náležitou péči závěrečné redakci práce, což se promítá i malého množství překlepů.

9. Otázky k obhajobě práce

U obhajoby doktorské disertační práce by mohl autor odpovědět na následující otázky:

1. Má Milostivé léto III. spíše negativní či pozitivní dopad na odměňování soudních exekutorů?
2. Jaký systém výběru členů kárného senátu by doktorand navrhoval proto, aby splňoval požadavky nezávislosti a nestrannosti s ohledem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. 6. 2022 sp. zn. 19750/13 ve věci Grosam proti České republice?
3. Bylo by možné za pomoci modelu spotřebního koše nastavit systém odměňování i jiným justičním profesím, např. advokátům či notářům?

Z výše uvedeného je patrné, že předložená doktorská disertační práce splňuje obsahové i formální náležitosti kladené na tento druh kvalifikačních prací. Práci proto **doporučuji k obhajobě** před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze dne 30. června 2023

doc. JUDr. Ing. Radka Zahradníková, Ph.D., LL.M.